Uitgangspuntennotitie

2de Fase Participatie

Omgevingsvisie Waadhoeke

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 **Inleiding**

Hoofdstuk 2 **Plan van Aanpak Omgevingsvisie**

Hoofdstuk 3 **Eerste fase van de participatie**

Hoofdstuk 4 **Tweede fase van de participatie**

Hoofdstuk 1 Inleiding

Aanleiding
De rijksoverheid werkt aan de invoering van de Omgevingswet. De inwerkingtredingsdatum is op nieuw uitgesteld. De planning is nu dat de Omgevingswet op 1 januari 2023 in werking zal treden. Een van de verplichtingen die voortvloeit uit de Omgevingswet is dat de gemeenteraad een Omgevingsvisie moet vast stellen.

De omgevingsvisie, wat is het?
De omgevingsvisie kan worden gezien als de opvolger van de gemeentelijke structuurvisie. De omgevingsvisie is richtinggevend voor de toekomstige ontwikkeling van Waadhoeke. Naast de ruimtelijke onderwerpen gaat de visie ook over milieuaspecten, gezondheid en veiligheid en zaken uit het sociaal domein. De omgevingsvisie vormt een integraal, samenhangend, document dat verwoordt *wat voor gemeente we willen zijn,* oftewel welke ambities heeft de gemeente en welke doelen wil zij zichzelf stellen en welke keuzes wil zij maken.

Een omgevingsvisie omschrijft in ieder geval:

a) Een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving,
b) De hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkelingen, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied,
c) De hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid,
d) De basis voor (verplichte) programma's,
e) Een richtlijn hoe de gemeente om wil gaan met initiatieven uit de samenleving en hoe de samenwerking tussen gemeente en samenleving vorm krijgt.

Waarom een omgevingsvisie?
De Omgevingsvisie is het ideale instrument is voor de gemeenteraad om in gesprek te gaan met de samenleving over het beleid, de opgaven en de keuzes van de gemeente. De omgevingsvisie is het instrument waarmee de gemeenteraad koers en richting geeft aan de organisatie. Een visie die gedragen wordt door de samenleving vormt de legitimatie van het handelen van de raad. De gemeenteraad stelt de omgevingsvisie vast en de visie vormt het kader voor de keuzes die door de gemeenteraad gemaakt gaan worden.

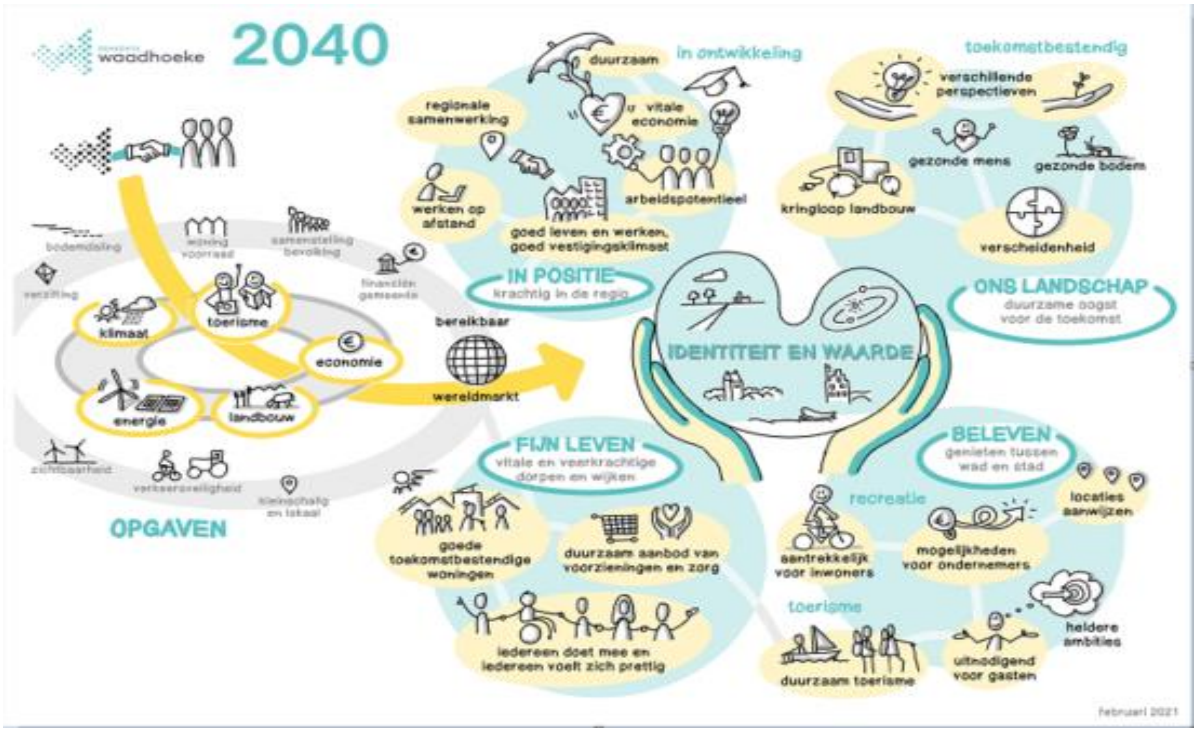
Hoofdstuk 2 Plan van Aanpak Omgevingsvisie

Op 11 juni 2020 heeft uw raad een plan van aanpak vastgesteld voorziet in een gedegen stappenplan om te komen tot een Omgevingsvisie voor Waadhoeke. In onderstaande afbeelding is aangegeven welke stappen dat zijn en wat het resultaat is per stap.

De 1ste twee fases zijn inmiddels doorlopen. Het proces om tot de omgevingsvisie te komen en het verzamelen van alle informatie is deels intern en deels extern. Intern is het bestaande beleid geanalyseerd. De omgevingsvisie begint immers niet bij 0. Eerder vastgesteld beleid is het vertrekpunt. Vervolgens is gekeken naar wat er op ons af komt en waar de visie mogelijk een antwoord op moet geven; de trends en ontwikkelingen. Dit is met externe experts van bedrijven, organisaties en instellingen die actief zijn in de gemeente gedeeld en besproken. Dat geeft een mooie doorkijk naar de opgaven die er zijn voor Waadhoeke, maar ook de kansen die er liggen.

De uitkomsten van de interne beleidsanalyse en de gesprekken met de externe experts zijn vertaald in een praatplaat. Daarbij is er voor gekozen om de lijnen van het ontwikkelperspectief te volgen. In de fase van de voorbereiding is deze indeling goed werkbaar. Nog niet duidelijk is of dat ook de indeling is die we gaan hanteren in de visie.

Participatietraject
We zijn nu in de fase aanbeland waarin we het participatietraject inrichten. Voor het maken van de visie is participatie een verplicht onderdeel. In deze fase worden de inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers betrokken bij de opgaven en dilemma's voor Waadhoeke. Door het bevragen van stakeholders en het voeren van gesprekken met inwoners, instellingen en bedrijven wordt waardevolle informatie verzameld en kan draagvlak ontstaan voor de keuzes die gemaakt worden in de omgevingsvisie.

In maart 20022 heeft u kennis kunnen nemen van het procesvoorstel participatie Omgevingsvisie. In dit procesvoorstel wordt de aanpak beschreven van de participatie voor de Omgevingsvisie voor Waadhoeke. Dit procesvoorstel is in samenwerking met de raadswerkgroep tot stand gekomen. Daarin onderscheiden we verschillende fasen, stakeholders en instrumenten. We gaan in twee fasen het gesprek aan met de omgeving. We willen in beide fases gaan werken met beelden en we willen het laagdrempelig houden. De 1e fase is reeds uitgevoerd.

Hoofdstuk 3 Eerste fase van de participatie

In de eerste fase is het algemene beeld getoetst aan de hand van een vragenlijst. De samenleving is actief bevraagd op wat zij belangrijk vinden. Er heeft nog geen gesprek plaats gevonden en er was nog geen ruimte voor discussie.

Met deze vragenlijst haalden we de belangrijkste thema's en uitdagingen op vanuit de samenleving. In een eerder stadium deden we dat met experts van gemeente Waadhoeke (beleidsmedewerkers van de gemeente) en met experts van andere organisaties (o.a. Brandweer Fryslân, GGD Fryslân, Sport Fryslân).

De resultaten van de experts laten veel overeenkomsten zien met de resultaten van de samenleving. De hoofdlijnen voor Waadhoeke krijgen we hiermee behoorlijk goed in kaart (bijvoorbeeld de belangrijkste thema's, de kwaliteiten en uitdagingen).

Dit betekent dat we op basis van deze thema's vanaf het najaar van 2022 en het begin van 2023 kunnen starten met een volgende stap (fase 2). Hiervoor zullen we inwoners, ondernemers en andere partijen en organisaties opnieuw vragen met ons mee te denken.

Er werd aan de samenleving voorgelegd wat de kwaliteiten zijn van Waadhoeke. Deze kwaliteiten of waarden helpen ons in de visie om te bepalen wat we willen stimuleren of juist voorkomen in de gemeente.

Ook deden we de checkvraag. Op thema's werd gevraagd of de opgaven die uit de interne en expertbijeenkomsten kwamen, ook echt de thema's zijn die spelen.

Tenslotte vroegen we welke opgaven en kansen de inwoners van Waadhoeke zien voor de gemeente. Deze vragen zijn gesteld via een digitale enquête.

De enquêteresultaten zijn o.a. in deze plaat verwerkt. Deze plaat is in de lokale kranten gepubliceerd. Zo zijn de inwoners meegenomen in de uitkomsten.

De enquête laat verder zien dat de inwoners de onderwerpen die uit de interne analyse en de gesprekken met de externe experts kwamen ook belangrijk vinden.
Het is goed om te zien dat er geen grote bijzonderheden uit de enquête naar voren komen; we zitten met de onderwerpen op het goede spoor.
Ook zijn de waarden waarna we vroegen herkenbaar en gaan ons helpen om te kiezen.

De uitdagingen die genoemd zijn voor Waadhoeke helpen ons bij de voorbereidingen voor de tweede fase van de participatie.

Hoofdstuk 4 Tweede fase van de participatie

Met de uitkomsten van de eerste fase en de interne voorbereidingen gaan we de tweede fase in. In het procesvoorstel is daarover het volgende gezegd:

- We gaan de dialoog aan met de samenleving over de dilemma's en de mogelijke kansen die dit kan bieden.
- Er wordt op thema's de vraag aan de samenleving voorgelegd wat van waarde is en wat om actie vraagt.
- De samenleving wordt actief bevraagd op wat zij belangrijk vinden (wat prioriteit heeft).

Voor de tweede fase zijn in het procesvoorstel meerdere suggesties gedaan, zoals:

- Instellen Waadhoekepanel: Oproep voor deelname bij bijvoorbeeld de ansichtkaart of de enquête. Aan dit panel kunnen ten behoeve van de omgevingsvisie korte vragen worden gesteld en meningen worden opgehaald. Het gaat hierbij over korte verdiepende of verduidelijkende vragen.
- Jongeren: op middelbare scholen kinderen betrekken bij Mijn Waadhoeke in 2030. Leuke werkvorm in maatschappijleer-les. Ook de jongerenraad wordt hierbij betrokken.
- Tour door de gemeente met een collegelid om in gesprek te gaan met inwoners
- Themabijeenkomsten: langs de 4 ontwikkellijnen bijeenkomsten voor inwoners, organisaties, bedrijven, experts en buurgemeenten. Het plan voor deze bijeenkomsten wordt gemaakt na de afrondingen van de eerste fase van de participatie.

Nu de eerste fase van de participatie achter de rug is volgt hieronder een concreet voorstel voor het vervolg van de participatie. We focussen ons eerst op de themabijeenkomsten. De bijeenkomsten vinden bij voorkeur plaats in de laatste maanden van 2022.

Uit de resultaten van de enquête werd duidelijk dat de inwoners op veel onderwerpen uitdagingen en kansen zien. Uit de beantwoording van de vragen op de deelonderwerpen komt het beeld naar voren dat er wel de nodige dilemma's ontstaan als we kijken naar de zaken die men belangrijk vindt. De ruimte is schaars en in ieder deelgebied zijn er verschillende onderwerpen die prioriteit hebben, daarover willen we het gesprek voeren per deelgebied.

De themabijeenkomsten die we eerder hadden voorzien brengen naar verwachting niet de integraliteit naar boven waar we naar op zoek zijn. Vandaar dat we kiezen voor avonden per deelgebied. We stellen voor om gebiedsbijeenkomsten te organiseren. Per gebied komen alle thema's, vraagstukken en kansen aan bod. Dit doet ook recht aan de verscheidenheid van gebieden binnen de gemeente. In ieder gebied kunnen andere keuzes legitiem zijn. Naast natuurlijk de generieke gemeentebrede keuzes.

De gebiedsindeling maakten we op grond van de landschapstypes die we aantreffen in Waadhoeke , de manier waarop de grond gebruikt wordt en de ontstaansgeschiedenis. Daarbij vinden we het belangrijk dat de mensen die in het gebied wonen over het algemeen een herkenbare beleving hebben van de vraagstukken en opgaven in het gebied. Het is niet gezegd dat de gebiedsindeling uit deze fase ook de uiteindelijke indeling gaat worden in de omgevingsvisie. Dat zal duidelijk gaan worden tijdens de avonden in het gebied.

Voorstel gebiedsindeling:

- voormalige gemeente het Bildt (exclusief Minnertsga)
- de dorpen tussen de A31 en het Bildt
- de stad Franeker
- de dorpen ten zuiden van de A31

De bijeenkomsten vinden plaats in het gebied zelf. Een dorpshuis of kerk of school, centraal gelegen in het gebied. We gaan breed uitnodigen, deelname op inschrijving (max 80 personen), mogelijk is een herhaalavond in een gebied nodig als het aantal inschrijvingen hoger is. We maken een communicatieplan ter voorbereiding op de uitnodiging en terugkoppeling van de avonden.

Het doel van de avonden is dat we op thema's een integrale discussie voeren op de onderwerpen. De indeling in de gebieden helpt in deze fase om het gesprek te kunnen voeren. Deze discussie gaat helpen om een prioritering te maken per gebied en dient daarmee als voorbereiding op de gebiedskeuzes in de visie.

Voor de avonden hanteren we een vaste indeling:

- Opening en welkom door de wethouder
- Inleiding met twee onderwerpen:
  - Terugkoppeling resultaten tot nu toe: kwaliteiten, uitdagingen en kansen
  - Wat komt er op Waadhoeke af? Trends en ontwikkelingen

We gaan in groepen van maximaal 10 personen uiteen, aan iedere tafel zit een host/gespreksbegeleider (een medewerker van de gemeente Waadhoeke).
Plenair volgt een terugkoppeling.

Inhoudelijke voorbereiding
In de voorbereidingen en in de eerste fase van de participatie is de inhoud steeds geordend via de 4 ontwikkellijnen. Dit is een ordening die intern bekend is en gebruikt wordt binnen het programma van het ontwikkelperspectief. Intern bieden de 4 ontwikkellijnen ook een goed houvast voor het gesprek zo is gebleken.
Voor de avonden in het gebied willen we het gesprek voeren met de inwoners over de mogelijke dilemma's die er ontstaan als er in de omgevingsvisie keuzes gemaakt moeten worden. De dilemma's zijn tijdens de voorbereidingen en de eerste fase van de participatie naar voren gekomen.

Voorgestelde werkwijze:
Er zijn 8 tafels waar het gesprek gevoerd wordt. Iedere tafel heeft een eigen onderwerp. De deelnemers geven zich, bij aanmelding voor de avond, op voor 2 onderwerpen. Tijdens de avond zijn er twee rondes van elk een half uur.
Het tafelonderwerp wordt gevormd door een trend/ontwikkeling die we voorzien voor Waadhoeke. Voor iedere ontwikkellijn formuleren we twee tafelonderwerpen. Aan de tafels wordt het onderwerp besproken aan de hand van een kans, dilemma en uitdaging. De gespreksleiding vraagt naar voor- en nadelen en aandachtspunten. Waar dat kan worden die ondersteund door beelden/foto's.
De gespreksleiding is in handen van een beleidsmedewerker van de gemeente. Aan iedere tafel is ook een collega aanwezig die het verslag maakt. Alle deelnemers worden van te voren zorgvuldig gebrieft over de werkwijze, de onderwerpen, de rollen etc.
Aan iedere tafel zijn maximaal 2 raadsleden welkom. Zij zijn aanwezig als toehoorder en nemen niet actief deel aan de discussie.

De 4 ontwikkellijnen

In positie; krachtig in de regio (werkgelegenheid en economie)
Waadhoeke heeft de ambitie om de belangrijke opgaven in de economie op te pakken en om groeikansen vroegtijdig te herkennen en te faciliteren. Door het samenbrengen van ondernemers en onderwijs kunnen we oplossingen vinden voor ontwikkelingen die op ons afkomen. Diverse onderwerpen verdienen onze aandacht zoals digitalisering, innovatie, en de grote duurzaamheidsopgaven. Voldoende opgeleid personeel, en investering in kennis en innovatie is cruciaal voor een stevige economische positie in de toekomst.

Tafelonderwerp 1:
Aantrekken en vasthouden van goed personeel en voldoende bedrijvigheid

- Kans: innovatieve bedrijven aantrekken
- Uitdaging: Samenwerken met onderwijs
- Dilemma: Waadhoeke is zelf te klein, noodzaak voor samenwerken binnen de regio

Onderwerpen:
- Aantrekken en behouden van hoger opgeleiden
- Jongeren behouden op het platteland.
- Waar nieuwe bedrijvigheid en welk type?
- Stimuleren mkb
- Bij ieder dorp een bedrijventerrein?
- Promotie van Waadhoeke als aantrekkelijk woon en werkgebied

Tafelonderwerp 2
Transitie van de Landbouw biedt kansen

- Dilemma: landbouw in de huidige vorm speelt een rol op de wereldmarkt
- Uitdaging: De gemeente moet de sector alle kansen bieden voor vernieuwingen
- Kans: Waadhoeke als proeftuin voor vernieuwing van de sector / banenmotor

Onderwerpen
- Evenwicht natuur, economie, landbouw en landschap
- Hergebruik van agrarische bebouwing
- Natuur inclusieve landbouw
- Ruimte voor innovaties in de landbouw
- Versterking van de globale positie

Beleven - Genieten tussen wad en stad (een gezonde leefomgeving)
Toerisme betekent: levendigheid, activiteiten en een aantrekkelijke omgeving met voorzieningen en horeca. Toerisme is daarmee van grote toegevoegde waarde voor de beleving van de gemeente (voor bezoekers en inwoners). Het verhoogt de kwaliteit van leven en het is een reden om er te blijven wonen, of om er te terug te komen (jongeren).

Tafelonderwerp 1
Toerisme als nieuwe motor van de industrie

- Kans: Verdienmodel voor agrarische bedrijven
- Dilemma: Waadhoeke als achtertuin voor de randstad ?
- Uitdaging: behoud van rust en ruimte

Onderwerpen
- Versterken uitgaansgelegenheden en terrassen
- Behoud van cultuurhistorie en kwaliteit landschap
- huizen die gebruikt worden voor recreatie

Tafelonderwerp 2
Sport en recreatie stimuleren voor gezonde en blije inwoners

- Kans: openbare ruimte en groen inrichten voor sport en recreatie
- Dilemma: Verkeersveiligheid komt mogelijk onder druk te staan
- Uitdaging: betaalbaar houden van (sport)voorzieningen

Onderwerpen
- Recreatie ook voor eigen inwoners:
  o Bevaarbaar maken/houden van wateren
  o Zwemmogelijkheden (zwembaden, stads-/dorpsstrandjes)
- Hoogwaardige inrichting van de openbare ruimte

Fijn leven – vitale en veerkrachtige dorpen en wijken! (wonen en voorzieningen)
In Waadhoeke kun je prachtig en betaalbaar wonen, in een mooi robuust landschap met voldoende werk en een goede bereikbaarheid. Dat onze bewoners hier prettig en fijn kunnen (blijven) leven is onze topprioriteit. Wij vinden het van groot belang dat onze wijken en dorpen zoveel mogelijk betrokken zijn bij het maken van keuzes over de leefbaarheid in de wijken en dorpen (co-creatie). Zo ontstaat een breed draagvlak, maar ook ruimte voor creatieve ideeën die aansluiten bij wat er nodig is of waar behoefte aan is. Kaderstelling op basis van feiten en analyse is daarbij van belang, zodat er niet iets wordt ontwikkeld wat niet haalbaar of wenselijk is.

Tafelonderwerp 1
Investeren in de woningvoorraad met het oog op de Bevolkingsontwikkelingen en duurzaamheid

- Kans: Waadhoeke heeft aantrekkelijke dorpen waar de woningen relatief goedkoop zijn
- Dilemma: de huidige druk op de woningmarkt in relatie tot de aankomende krimp
- Uitdaging: Het beschikbaar houden van het voorzieningenniveau in de dorpen

Onderwerpen
- Behoud van cultuurhistorie en kwaliteit landschap
- Energiearmoede
- Ouderenwoningen
- Woningen voor starters
- Flexibele bouw
- Innovatie: meergeneratiewoning, tiny houses etc

Tafelonderwerp 2
Het platteland als alternatief voor de randstad in de digitale wereld

- Kans: de gemeente is aantrekkelijk voor inwoners uit andere delen van het land
- Dilemma: de huizenprijzen gaan omhoog door opbiedende westerlingen
- Uitdaging: de mienskip behouden met relatief veel import
- mobiliteit

Onderwerpen
- Digitale bereikbaarheid
- Nieuwe investeringen en behoud voorzieningen
- Tweede woningen als risico
- Kleine kantoorhubs
- Veranderend verenigingsleven

Ons landschap – Duurzame oogst voor de toekomst (landbouw en natuur)
Wij willen dat in 2028 landschap, natuur en landbouw elkaar duurzaam gaan versterken. Zodat we kunnen blijven genieten van een gezond en divers landschap. We zoeken dus naar een goede balans tussen het koesteren van de kernkwaliteiten in het landschap en het gebruik van het land door de agrarische sector. Soms komen belangen tussen landschap, natuur en landbouw met elkaar in conflict. Onze rol is om boven die (individuele) belangen te staan en een lange termijn visie te hebben op de gewenste ontwikkeling. Het ontwikkelen van zo'n visie samen met de landbouwsector, natuursector en inwoners is daarbij essentieel.

Tafelonderwerp 1
Windmolens en zonneparken; noodzakelijk kwaad?

- Kans: energie opwekking kan onze energiekosten verlagen
- Dilemma: ons landschap wordt mogelijk ontsierd
- Uitdaging: energietransitie met respect voor het landschap

Onderwerpen
- Landschappelijke inpassing
- Opbrengst voor inwoners
- Alternatieven? Kernenergie
- Verdienmodel voor boeren die stoppen
- Waddengebied als werelderfgoed

Tafelonderwerp 2
Klimaatverandering vraagt om aanpassing van het landschap

- Kans: inzetten op biodiversiteit
- Dilemma: behoud van landschappelijke kwaliteit
- Uitdaging: betrekken van de agrarische sector bij deze omslag

Onderwerpen
- Meer (passend) groen: bomen, struiken
- Herstel en beschermen (historisch) landschap
- Openheid landschap
- Groen/hittestress openbare ruimte
- Wateropvang

……